

»Raivon ja halun vaarallinen leikkauspiste.»

— BOOKLIST —

Elena Fer ran te

AMALIAN RAKKAUS

WSOY

Elena Ferrante Amalian rakkaus

Suomentanut Taru Nyström

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

HELSINKI

ITALIANKIELINEN ALKUTEOS

L'amore molesto

UUSI LAITOS

Suomennoksen tarkistanut Marjut Karasmaa-Donovan

Ensimmäinen laitos 2005, Kustannusosakeyhtiö Avain

© 1999 by Edizioni e/o

Suomenkielinen laitos © Taru Nyström ja WSOY 2019

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

ISBN 978-951-0-42949-5

PAINETTU EU:SSA

Äidilleni

1 .

ÄITINI HUKKUI syntymäpäiväni, toukokuun 23. päivän yönä, vain muutaman kilometrin päässä Minturnosta sijaitsevan Spaccaventon edustalle mereen. Viisikymmenluvun lopulla, jolloin isäni vielä asui kanssamme, vuokrasimme kesäksi huoneen maalaistalosta tuolta alueelta. Vietimme siellä heinäkuun ja nukuimme kaikki viisi vain muutaman neliömetrin kokoisessa pätissä. Me tytöt joimme joka aamu tuoreen kananmunan. Kuljimme uimaan mennessämme korkeiden kaislojen keskellä kohti merta vievää hiekkaista oikopolkua. Talon omistajan nimi on Rosa. Nyt hän on jo yli seitsemänkymmentävuotias. Äitini kuolinyönä hän kuuli kuinka joku koputti oveen mutta ei varkaiden ja murhamiesten pelosta mennyt avaamaan.

Kaksi päivää aikaisemmin, toukokuun 21. päivänä, äitini oli noussut Roomaan vievään junaan mutta ei ollut koskaan tullut perille. Viimeisinä aikoinaan hän oli ottanut tavakseen tulla luokseni muutamaksi päiväksi ainakin kerran kuukaudessa. Minä en pitänyt hänen aiheuttamista äänistä talossa. Hän heräsi aamunkoitteessa ja puunasi tapansa mukaan keittiön ja olohuoneen lattiasta

kattoon. Yritin turhaan nukahtaa uudelleen; hänen puuhastelunsa sai minut tuntemaan itseni lakanoiden väliin kangistuneeksi ennen aikojaan vanhenneeksi pikkutyöksi. Hänen tullessaan tuomaan kahvia painauduin vuoteen toiseen reunaan ettei hän sängyn laidalle istuutuessaan hipaisisikaan minua. Minua kiusasi hänen seurallisuutensa: käydessään ostoksilla hän jutteli ystävällisesti samoille kauppiaille joiden kanssa olin itse vaihtanut vähemmän kuin kaksi sanaa viimeisten kymmenen vuoden aikana. Hän kävi kaupungilla hyvänpäiväntuttujen kanssa. Hän ystävystyi minun ystävieni kanssa ja kertoi heille tarinoita elämästään. Tarinat olivat aina samoja. En osannut olla muuta kuin sulkeutunut ja epäaito äitini seurassa.

Äiti palasi Napoliin heti kun ensimmäinen merkki kärsimättömydestäni pulpahti pintaan. Hän keräsi tavaransa, siisti asunnon vielä viimeisen kerran ja lupasi tulla pian uudelleen. Minä kiertelin huoneissa ja järjestelin paikoilleen tavaroita joita hän oli siirrellyt oman makunsa mukaan. Palautin suolasirottimen kaappiin missä sen paikka oli ollut jo vuosia, siirsin pesuaineen takaisin kätevästi saataville hyllylle, sekoitin hänen järjestyksensä laatikoissani, palautin kaaoksen työhuoneeseeni. Myös hänen läsnäolonsa tuoksu, joka jätti asuntoon ikään kuin rauhattomuuden tunnun, hävisi pikkuhiljaa kuin pikaisen sadekuuron tuoksu kuumana kesäpäivänä.

Usein äitini myöhästyi junasta. Yleensä hän tuli seuraavalla junalla tai vasta seuraavana päivänä, mutta minä en tottunut siihen koskaan ja olin aina yhtä huolissani.

Soitin hänelle hätääntyneenä. Kun lopulta kuulin hänen äänensä, toruin häntä melko kiivaasti: miksei hän ollut lähtenyt matkaan, miksei hän ollut ilmoittanut minulle myöhästymisestään? Hän selitteli yliolkaisesti ja kysyi huvittuneena mitä minun mielestäni hänen ikäiselleen voisi muka tapahtua. ”Mitä vain”, vastasin. Mielessäni kuvittelin vaarojen verkostoa joka jollain rihmoillaan onnistuisi lopulta toimittamaan hänet pois tästä maailmasta. Kun olin pieni, odotin häntä koko hänen poissaolonsa ajan keittiön ikkunan ääressä. Odotin kiihkeästi hetkeä jona hän ilmestyisi kadun päähän kuin hahmo ennustajan kristallipalloon. Hengitin lasia vasten ja tein siitä hengitykseni huurulla läpinäkymättömän, niin ettei minun tarvitsisi nähdä tyhjää katuja ilman äitiä. Kun äidin paluu viivästy, huoleni kasvoi, läikkyyi yli ja puhkesi rajuiksi vavistuksiksi. Niinä hetkinä pakenin ikkunattomaan ja valottomaan vaatekomeroon joka oli aivan äidin ja isän makuuhuoneen vieressä. Vedin oven kiinni perässäni ja jäin nyyhkimään hiljaa pimeään. Komero oli hyvä vastalääke. Paikka pelotti minua niin paljon että unohdin huoleni äitini kohtalosta. DDT:ltä lemua-vassa pimeydessä kirkkaanväriset hahmot hyökkäsivät kimppuuni loimuten hetken sarveiskalvoillani. Pelko lamaannutti minut. ”Kun tulet kotiin, minä tapan sinut”, ajattelin aivan kuin äiti olisi sulkenut minut komeroon. Mutta heti kun kuulin hänen äänensä käytävästä, pujahdin ulos ja hivuttauduin hänen läheisyyteensä teeskennellen välinpitämätöntä. Komero palasi mieleeni silloin kun sain selville, että äiti oli lähtenyt matkaan mutta ei ollut tullut perille.

Ensimmäinen puhelinsoitto tuli illansuussa. Äitini sanoi minulle rauhallisella äänellä ettei voinut kertoa minulle mitään. Hän oli erään miehen seurassa joka ei halunnut, että hän antaisi selityksiä. Sitten hän purskahti nauruun ja katkaisi puhelun. Sillä hetkellä tunsin vain hämmästyksiä. Ajattelin että ehkä hän halusi vain pilailia ja jäin rauhallisesti odottamaan seuraavaa puhelinsoittoa. Tuhlasin tuntikausia vain istumalla hyödyttömästi puhelimen vieressä miettimässä eri vaihtoehtoja. Vasta puolenyön jälkeen otin yhteyttä ystävääni joka oli ammatiltaan poliisi. Hän oli erittäin ystävällinen ja kehotti minua pysymään rauhallisena, hän ottaisi asian huolehtiakseen. Yö kului, eikä äidistäni kuulunut elonmerkkiäkään. Ainoa varma asia oli, että hän oli lähtenyt matkaan: leskirouva De Riso, joka oli samanikäinen yksinäinen nainen ja jonka kanssa äitini oli viisitoista vuotta vuorotellut ystävällisten naapuruussuhteiden ja vihanpidon kausia, sanoi minulle puhelimessa saattaneensa äitini asemalle. Äitini seisossa lippukassan jonossa leskirouva oli käynyt ostamassa hänelle pullon kivennäisvettä ja aikakauslehden. Vaikka junassa olikin tungosta, oli äitini silti onnistunut löytää ikkunanvieruspaikka lomalla olevia asevelvollisia pullollaan olevasta vaunuosastosta. He olivat hyvästelleet ja kehotelleet toisiaan olemaan varovaisia. Minkälaiset vaatteet hänellä oli yllään? Ne tavalliset joita hän oli käyttänyt jo vuosikausia: sininen hame ja takki, nahkainen, musta käsilaukku, vanhat, matalakantaiset korkokengät ja kulunut matkalaukku.

Aamuseitsemältä äitini soitti uudelleen. Vaikka kuinka pommitin häntä kysymyksillä (Missä olet? Mistä soitat?

Kenen kanssa liikut?), hän vastasi vain vuolaalla sarjalla murteellisia hävyttömyyksiä ääni kimeänä ja oikein herkkutteli sanoilla niitä syytäessään. Sitten hän sulki puhe-
lun. Hävyttömyydet aiheuttivat minussa hallitsemat-
to-
man taantumisreaktion. Soitin uudelleen ystävälleni ja
yllätin hänet italian kielen ja murteellisten ilmaisujen
sekavalla ryöpyllä. Hän kysyi, oliko äitini ollut erityisen
masentunut viime aikoina. En osannut sanoa. Myönsin
ettei hän ollut ollut enää samalla tavalla rauhallinen ja
tasaisen hyväntuulinen kuin aiemmin. Hän nauroi ilman
hyvää syytä ja puhui liikaa. Mutta vanhat ihmisethän
tekevät usein niin. Ystäväni oli samaa mieltä. Jatkuvasti
kuuli vanhoista ihmisistä jotka ensimmäisen helleaallon
myötä alkoivat käyttäytyä kummallisesti. Minun ei kan-
nattanut olla huolissani. Minä kuitenkin olin ja kuljin
kaupungin katuja edestakaisin etsien häntä erityisesti
sellaisista paikoista joissa tiesin hänen mielellään liik-
kuvan.

Kolmas soitto tuli illalla kello kymmeneltä. Äitini oli
sekava ja puhui miehestä joka seurasi häntä ja halusi
viedä hänet pois mattoon käärittynä. Hän pyysi minua
tulemaan nopeasti apuun. Rukoilin häntä kertomaan
olinpaikkansa. Hänen äänensävyensä muuttui, ja hän
vastasi että oli parempi etten tiennyt sitä. ”Pysy kotona
ja laita ovi lukkoon”, hän opasti. Mies halusi pahaa myös
minulle. Sitten hän lisäsi: ”Mene nukkumaan. Minä läh-
den nyt uimaan.” Linja katkesi.

Seuraavana päivänä kaksi poikaa löysi hänen ruu-
miinsa, joka kellui muutaman metrin päässä rannasta.
Hänellä oli yllään ainoastaan rintaliivit. Matkalaukkua

ei löydetty. Sinistä kävelypukuakaan ei löytynyt. Edes alushousuja, kenkiä tai käsilaukkua henkilöllisyystodistuksineen ei löytynyt. Sormessaan hänellä kuitenkin oli tallella kihla- ja vihkisormus. Korvissaan hänellä olivat korvakorut jotka isäni oli hänelle lahjoittanut lähes puoli vuosisataa aikaisemmin.

Näin hänen ruumiinsa. Tuon sinisenkirjavan möhkäleen äärellä ajattelin että minun pitäisi takertua juuri siihen etten syöksyisi ties mihin syövereihin. Häntä ei ollut pahoinpidelty. Ruumiissa näkyi vain joitakin mustelmia, jotka olivat syntyneet aaltojen sysiessä sitä vasten rantakivikkoa koko yön. Minusta näytti siltä kuin hänen silmiensä ympärillä olisi jäänteitä erittäin vahvasta ehostuksesta. Hämilläni katselin pitkään hänen ruskettuneita sääriään jotka olivat hämmästyttävän nuorekkaat ollakseen kuusikymmentäkolmevuotiaan naisen sääret. Hämilläni panin myös merkille, että hänen rintaliivinsä olivat kaukana hänen tavallisesti käyttämistään kulu-neista rintaliiveistä. Kauniit kupit oli tehty hienosta pit-sistä jonka läpi rinnanpäät kuulsivat. Kupit oli kirjailtu kiinni toisiinsa kolmella V-kirjaimella. Se oli erään kalliin napolilaisen naisten alusvaateliikkeen merkki, Vossin sisarusten tuotemerkki. Kun vaatekappale palautettiin minulle yhdessä sormusten ja korvakorujen kanssa, haistelin sitä pitkään. Siitä lähti uuden kankaan vahva tuoksu.

2.

HAUTAJAISISSA HUOMASIN yllätyksekseni ajattelevani että vihdoinkin minun ei enää tarvitsisi pitää hänestä huolta. Heti sen jälkeen tunsin märän, lämpimän noron jalkojeni välissä.

Kävelin pitkän sukulaisista, ystävistä ja tuttavista koostuvan kulkueen etunenässä. Siskoni painautuivat kylkiini. Pidin toista kiinni käsivarresta, koska pelkäsin hänen pyörtyvän. Toinen tarrautui minuun aivan kuin hänen silmiensä turvotus estäisi häntä näkemästä eteensä. Vartalon hallitsematon nesteensus purkaus pelästytti minut kuin uhkaus rangaistuksesta. En ollut pystynyt vuodattamaan kyyneltäkään. Niitä ei ollut tullut tai ehkä en ollut päästänyt niitä tulemaan. Sen lisäksi olin ollut ainoa joka oli lausunut muutaman sanan puolustaakseni isää. Hän ei ollut lähettänyt kukkia eikä saapunut hautajaisiin. Sisareni eivät olleet peitelleet eriävää mielipidettään ja näyttivät nyt päättäneen osoittaa julkisesti, että heillä oli tarpeeksi kyyneliä hyvittämään nekin joita minä ja isämme emme vuodattaneet. Aistin heidän soimauksensa. Hetken aikaa kulkueen vieressä käveli samaan suuntaan musta mies joka kantoi harteillaan kehyksiin

pingotettuja kankaita. Ensimmäinen maalaus (se joka näkyi hänen selässään) oli kömpelösti maalattu ja esitti vähäpukeista mustalaistyttöä. Toivoin etteivät sisareni eivätkä sukulaiset huomaisi sitä. Nuo taulut oli maalanut isäni. Ehkä juuri tuollakin hetkellä hän työskenteli halpahintaisten töidensä parissa. Tuota inhoamaamme mustalaistyttöä oli myyty vuosikymmenien ajan kaduilla ja toreilla pitkin lääniä. Muutamasta liirasta hän oli tehnyt, ja teki yhä, taulusta lukemattomia kopioita, rumia tauluja pikkuporvariston olohuoneisiin. Kohtaamisia, eroamisia ja vanhoja kaunoja yhdistävän sattuman ironia oli lähettänyt äitini hautajaisiin isän sijasta tuon hänen alkeellisen maalauksensa, jota me tyttäret inhosimme vieläkin enemmän kuin sen tekijää.

Olin väsynyt tähän kaikkeen. Siitä lähtien kun olin saapunut kaupunkiin, en ollut vielä kertaakaan pysähtynyt paikoilleni. Useiden päivien ajan olin kulkenut äitini veljen, Filippo-enon, mukana kaoottisissa virastoissa tapaamassa viheliäisiä asiantoimittajia, jotka tiesivät miten byrokratian rattaita pyöritetään, ja tarjosivat apuaan maksua vastaan. Joskus jonotimme luukulle pääsyä itse pitkässä jonossa ja yritimme saada virkailijan poistamaan tieltämme ylitsepääsemättömiä esteitä runsasta lahjusta vastaan. Silloin tällöin enoni onnistui hoitaa asioita käyttämällä hyväksi tyhjää hihaansa. Hän oli menettänyt oikean käsivartensa jo korkean iän saavutettuaan, viisikymmentäkuusivuotiaana, työskennellessään sorvaajana kaupungin laidalla sijaitsevassa korjaamossa. Onnettomuudesta lähtien hän oli käyttänyt invaliditeettiaan milloin saadakseen siitä hyötyä,

milloin toivottaakseen kieltäytyjälle samaa kohtaloa. Parhaat tulokset saimme kuitenkin aikaan maksamalla suuria summia ansaitsematonta rahaa. Onnistuimme nopeasti hankkimaan tarvittavat asiapaperit, ties kuinka monen todellisen tai keksityn instanssin valtuutuksen, ensimmäisen luokan hautajaiset ja asioista kaikkein vaikeimman: paikan hautausmaalla.

Äitini Amalian kuollut, ruumiinavauksen silpoma keho kävi yhä raskaammaksi kuljettaa vaikkakin vain nimen, sukunimen, syntymäpäivän ja kuolinpäivän muodossa milloin epäystävällisten milloin vihjailevien virkamiesten tarkasteltavaksi. Tunsin pakottavaa tarvetta vapautua ruumiin painosta. En nähtävästi kuitenkaan ollut tarpeeksi lopussa, sillä vaadin vielä saada kantaa arkkua. Lupa annettiin minulle vastahakoisesti. Naiset eivät kannu arkkuja. Ajatus olikin huono. Ne, jotka kantoivat arkkua kanssani (serkkuni ja kaksi lankoani), olivat minua pidempiä. Koko reitin pelkäsin että puinen arkku ruumiineen tunkeutuisi minuun solisluuni ja kaulani välistä. Kun arkku oli saatu kärryille ja kärryt olivat lähteneet liikkeelle, minun tarvitsi ottaa vain muutama syyllisen helpottunut askel, kun jännitys jo laukesi ja salainen noro valui ulos kohdustani.

Lämmin neste, joka purkautui vasten tahtoani vartalostani, sai minut tuntemaan kuin kehoni sisällä lymyäisi olioita jotka olivat keskenään sopineet merkistä. Hautajaiskulkue liikkui kohti piazza Carlo III:a. L'Algergo dei Poveri -orpokodin kellertävä julkisivu tuntui vaivoin kestävästä taakseen ahtautuneen Incis-korttelin paineen. Paikkamuistini tuntui epävakaalta kuin kupliva juoma

joka pulloa ravistettaessa kuohuu ulos. Kaupunki suli harmaan ja pölyisen valon lämmössä, kun kävin mielessäni läpi lapsuuteni ja nuoruuteni tarinaa, ja se vei minut vaeltelemaan kaduille aina kasvitieteelliselle puutarhalle asti tai Sant'Antonio Abaten torin mätänevien vihannesten peittämälle, ikuisesti vettyneelle kivetykselle. Minusta tuntui kuin äitini veisi mukanaan pois myös paikat ja katujen nimet. Katsoin näyteikkunasta heijastuvaa kuvaa itsestäni ja siskoistani hautajaisseppelien ympäröiminä, kuin hämärässä otettua kuvaa, josta ei jää muistijälkeä tulevaisuuteen. Ankkuroin kenkäni pohjat aukion laatoitukseen, erotin auton telineeseen aseteltujen kukkaseppelien tuoksun joka jo nyt haiskahti mädältä. Pelkäsin että veri alkaisi vuotaa pitkin nilkkojani ja yritin vapautua siskoistani. Yritys oli turha. Minun piti odottaa että kulkue kääntyisi torille, kapuaisi pitkin via Don Boscoa ja hajaantuisi lopulta sekavaksi rykelmäksi seisoskelevia ihmisiä ja pysäköityjä autoja. Tädit, sedät, kälyt ja serkut alkoivat syleillä meitä vuorotellen. Lievästi tutun tuntuisia, vuosien varrella muuttuneita ihmisiä joita olin tavannut vain lapsuudessani, en ehkä silloinkaan. Ne harvat ihmiset, joista minulla oli selvä muistikuva, eivät olleet saapuneet paikalle. Tai ehkä he olivat siellä, mutta en tunnistanut heitä, koska muistin lapsuuden ajoilta heistä vain joitakin yksityiskohtia: kieron silmän, ramman jalan tai oliivinvärisen ihon. Toisaalta henkilöt, joista en tiennyt edes nimeä, vetivät minut syrjään ja kertoivat vanhoista kalaveloista joita heillä oli isäni kanssa. Tunteettomat mutta rakastettavat nuorukaiset, jotka olivat taitavia

tilanteen vaatimassa muodollisessa keskustelutaidossa, kysyivät minulta kuinka voin, kuinka minulla meni, mitä työtä tein. Vastasin: hyvin, minulla menee hyvin, piirrän sarjakuvia, entä miten itselläsi menee? Monet ryppykasvoiset naiset täysin mustissaan kalpeita kasvojaan lukuun ottamatta ylistivät Amalian suurenmoista kauneutta ja hyvyttä. Jotkut heistä syleilivät minua niin rajusti ja vuodattivat kyyneliä niin runsaasti että hujuin sekä turhautumisen tunteesta että sietämättömästä kosteudesta joka huokui heidän hiestään ja kyynelistään siinä missä nivusistani, reisieni yhtymäkohdastakin. Ensimmäistä kertaa olin tyytyväinen päälle pukemaani tummaan pukuun. Olin juuri siirtymässä syrjemmälle, kun Filippo-eno sai yhden kohtauksistaan. Hänen seitsemänkymmentävuotiaassa päässään, jossa mennyt ja tämänhetkinen helposti sekoittuivat toisiinsa, oli jokin seikka horjuttanut jo ennestäänkin huteria raja-aitoja. Kaikkien katsoessa hämmästyneinä hän alkoi karjua ja kiroilla Napolin murteella ainoaa käsivarttaan villisti heiluttaen.

”Näittekö Casertan?” hän kysyi kääntyen huohottaen minun ja sisarteni puoleen. Hän toisti tuon tutun sukunimen moneen kertaan. Nimessä kaikui lapsuuden aikaisen uhan muisto, ja aloin tuntea itseni pahoinvoivaksi. Kasvot punaisina hän lisäsi: ”Häpeämätön. Tulla nyt Amalian hautajaisiin. Jos isäsi olisi ollut täällä, hän olisi tappanut tuon hävyttömän.”

En halunnut kuulla puhuttavan Casertasta joka oli lapsuuden aikaisen uhan ruumiillistuma. Näyttelin välinpitämätöntä ja yritin rauhoitella enoa, mutta hän ei edes

kuullut minua. Sen sijaan hän kiersi ainoan käsivartensa ympärilleni kuin lohduttaakseen minua, koska olin taas joutunut kuulemaan tuon nimen. Riuhtaisin itseni irti ja sanoin siskoilleni että tulisin suoraan hautausmaalle ennen ruumiinsiunausta ja palasin aukiolle. Kävelin nopeasti kahvilaa kohti. Pyysin saada käyttää käymälää ja pujahdin myymälän takaosaan. WC oli pahanhajuisen pieni koppi jossa oli saastainen pönttö ja ruosteisen veden kellertämä lavuaari.

Vuoto oli runsasta. Tunsin itseni pahoinvoivaksi, ja minua pyörrytti. Näin hämärässä äitini hajasäärin aukaisemassa hakaneulaa ja irrottamassa jalkojensa välistä sinne liimautuneita verisiä pellavarättejä. Näyttämättä yllättyneeltä hän kääntyi ympäri ja sanoi minulle rauhallisella äänellä: ”Mene pois. Mitä sinä täällä teet?” Ensimmäistä kertaa moneen vuoteen purskahdin itkuun. Itkin lyöden nyrkillä lavuaarin reunaa yksitoikkoisella tahdilla kuin määrätakseni rytmin kyynelilleni. Havahduin ja lopetin. Puhdistin itseni parhaimpani mukaan paperinenäliinoilla ja lähdin ulos etsimään apteekkia.

Silloin huomasin miehen ensimmäisen kerran. ”Voinko olla jotenkin avuksi?” hän kysyi, kun törmäsin häneen. Muutaman sekunnin ajan tunsin hänen paitansa kankaan kasvojani vasten, huomasin pikkutakin taskusta pistävän kynän sinisen tupin, äänen epävarman soinnin, miellyttävän tuoksun, kaulan tyhjät ihopoimut ja tuuheat, huolellisesti kammatut, valkoiset hiukset.

”Osaatteko sanoa mistä löydän apteekin?” kysyin edes katsomatta häntä. Halusin nopeasti pois kosketusetsyydeltä.

”Corso Garibaldilla”, hän vastasi yrittäessäni luoda välimatkaa itseni ja hänen luisevan hahmonsa välille. Näin hänet ikään kuin liimattuna takana olevan Albergo dei Poveri -orpokodin seinään sinisine takkeineen ja valkoisine paitoineen, iho kalpeana, parta huolellisesti ajettuna ja katse, josta en pitänyt, vailla ihmetystä. Kiitin lähes kuiskaten ja lähdin hänen osoittamaansa suuntaan.

Miehen ääni kuului takaani. Hän muutti sen ystävällisen sävyn kiihkeäksi sihinäksi joka nousi yhä loukkaavammaksi. Kuulin Napolin murteella lausuttujen hävyttömyyksien virran. Äänteiden pehmeä puro pyöritti siittiöt, syljen, ulosteet, virtsan ja kaikenlaiset aukot yhteen minun, siskojeni ja äitini kanssa.

Käännähdin ympäri. Täysin totuudenvastaiset syytökset järkyttivät ja hämmensivät minua. Miestä ei kuitenkaan enää näkynyt missään. Ehkä hän oli kulkenut kadun toiselle puolelle ja kadonnut autojen sekaan tai kiertänyt kulman taakse Sant’Antonio Abaten torin suuntaan. Odotin että sydämenlyöntini asettuisivat ja murhanhimoinen raivontunne laantuisi. Menin sisälle apteekkiin, ostin paketin terveyssiteitä ja palasin kahvilaan.

3.

SAAVUIN TAKSILLA hautausmaalle juuri ajoissa nähdäkseni kun arkku laskettiin kuoppaan joka sitten lapioitiin umpeen. Heti toimituksen päätyttyä siskoni lähtivät pois autoillaan vieden miehensä ja lapsensa mennessään. He halusivat palata koteihinsa ja unohtaa. Syleilimme toisiamme ja lupasimme tavata pian uudelleen, vaikka tiesimmekin ettei niin kävisi. Soittaisimme vain toisillemme silloin tällöin todetaksemme kuinka paljon keskinäinen vieraantumisemme oli edennyt. Olimme jo vuosikausia eläneet eri kaupungeissa. Jokaisella oli oma elämänsä. Yhteistä meillä oli vain menneisyytemme josta kukaan meistä ei pitänyt. Silloin harvoin kun tapasimme toisiamme, pidimme parempana vaieta niistä asioista joista meidän olisi pitänyt keskenämme puhua.

Yksin jäätyäni odotin että Filippo-eno kutsuisi minut taas kotiinsa missä olin ollut vieraana viime päivien aikana. Hän ei kuitenkaan tehnyt sitä. Aamulla olin ilmoittanut hänelle että menisin äidin asunnolle, keräisin pois ne harvat esineet joilla oli tunnearvoa ja sanoisin irti vuokra-, sähkö- ja kaasusopimuksen sekä puhelini liittymän. Hän luultavasti ajatteli että oli turha kutsua

minua. Hän lähti pois hyvästelemättä, selkä kumarassa, jalkojaan raahaten ja reumatismin runtelemana. Häntä painoi myös tuo yhtäkkiä esiin pulpahtanut vanhojen kaunojen sakka joka oli saanut hänet oksentamaan kirjavan loukkaustulvansa.

Minut unohdettiin keskelle katurakennusta. Sukulaisten joukko vetäytyi takaisin kaupungin laitamille mistä oli tullutkin. Moukkamaiset haudankaivajat olivat laskeneet äitini haudan lepoon mädiltä kukilta ja hautakymppien vahalta haisevaan maahan. Alaselkääni jomotti ja alavatsani oli tulehduksessa. Tein haluttomasti päätöksen ja lähdin matkustamaan pitkin kasvitieteellisen puutarhan kuumuudessa hehkuvaa muurinvierästä kohti piazza Cavouria. Ilma oli entistä paksumpaa autojen pakokaasuista ja murteellisten äänteiden soinnista. Tulkitsin vastenmielisesti korviini kantautuvien lauseiden merkityksiä.

Napoliin murre oli äidinkieleni jonka olin turhaan yrittänyt unohtaa yhdessä monien muiden äitini asioiden kanssa. Kun tapasimme minun luonani tai kun tulin Napoliin puoli päivää kestäville pikavierailuille, äiti yritti käyttää haparoivaa kirjakieltä ja minä liiun kiusaantuneena murreilmaisuihin häntä auttaakseni. Käyttämäni murre ei ollut iloista tai nostalgista vaan luonnotonta ja pakotettua, epäröiden äännettyä kuin huonosti osattu vieras kieli. Sanoissa, jotka äänsin epävarmasti, kaikuivat rajut riidat joita Amalia oli käynyt isäni kanssa, isäni hänen sukulaistensa kanssa ja hän isäni sukulaisten kanssa. Tulin kärsimättömäksi. Pian palasin kirjakieleen ja hän puolestaan asettui omaan murteelliseen puheenparteen. Nyt hänen kuoltuaan,

kun olisin voinut pyyhkiä murteen lopullisesti pois ajatuksistani ja sen mukana kielen kantamat muistot, sen kuuleminen kadulla teki minut rauhattomaksi. Päätin ostaa ricottajuustolla täytetyn, öljyssä paistetun pizzan. Söin sen hyvällä ruokahalulla oltuani monta päivää lähes syömättä ja syödessäni kiertelin hoitamattoman puiston kituvien oleanteripensaiden seassa ja tarkastelin ryhmässä istuskelevia vanhuksia. Jalankulkijoiden ja autojen kaoottinen hyörinä puistikon ympärillä sai minut tekemään päätökseni, ja lähdin kohti äitini asuntoa.

Amalian huoneisto oli vanhan, rakennustelineiden vyöttämän rakennuksen kolmannessa kerroksessa. Talo oli noita vanhan keskustan rakennuksia jotka ovat öisin lähes autioita. Päivisin ne kuhisevat toimistotyöntekijöitä jotka uusivat ajokortteja, myöntävät virkatodistuksia, hoitavat tietokoneillaan lento-, juna- ja laivamatkojen matka- ja paikkavarauksia, laativat vakuutus sopimuksia varkauden, tulipalon, sairauden tai kuoleman varalle sekä täyttävät monimutkaisia veroilmoituslomakkeita. Tavallisia asukkaita oli vain muutamia. Kaksikymmentä vuotta aikaisemmin – silloin kun Amalia ilmoitti isälleni haluavansa erota ja me tytöt puolsimme voimakkaasti hänen päätöstään – isäni ajoi meidät kaikki neljä pois kotoa ja löysimme onneksemme tuosta talosta pienen vuokrahuoneiston. En ollut koskaan pitänyt rakennuksesta. Se ahdisti minua kuin vankila, tuomioistuin tai sairaala. Äitini sen sijaan oli tyytyväinen, hänen mielestään rakennus oli vaikuttava. Se oli ruma ja likainen aina suurelta ulko-ovelta lähtien. Ulko-oven lukko murrettiin auki joka kerta heti kun isännöitsijä oli korjauttanut

”Kirjailijan ääni on harvinaislaatuisen kiivas ja kuohuva.”

— The New York Times

DELIAN SYNTYMÄPÄIVÄNÄ hänen äitinsä Amalia hukuttautuu. Amalian kuolema ja siihen johtaneet tapahtumat ovat yhtä arvoituksellisia kuin hänen elämänsä. Delian saavuttua Napoliin järjestämään äitinsä hautajaisia väkivallan varjostamat muistikuvat nousevat esiin. Mutta ovatko ne todellisia? Kotikaupungin kaoottisilla, aistikylläisillä kaduilla menneisyys alkaa pala palalta hahmottua kokonaisuudeksi, josta Delialla itsellään on siihen asti ollut vain paha aavistus.

Amalian rakkaudessa Ferrante osoittaa taituruutensa samojen teemojen käsittelyssä, jotka tulivat tutuiksi hänen maailmanmenestykseen nousseessa Napoli-sarjassaan. Siinä on myös samaa vimmaa ja tasapainoilua kauniin ja ruman, nautinnon ja tuskan välillä.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-42949-5